

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
VIII студентської конференції
(Суми, 11 грудня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В ЕМІГРАЦІЇ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Гончаренко Я. Ю., СумДУ, ННІ права, група Ю-61

Наступного року виповниться 100-літній ювілей Української революції 1917-1921 рр. Одним із наслідків революції було створення Державного центру Української Народної Республіки (ДЦ УНР) в еміграції. Це – сукупність законодавчих та виконавчих органів влади, які діяли за межами України. ДЦ УНР мав усі ознаки легітимності. Правовою основою його діяльності стали закони «Про тимчасове верховне управління та порядок законодавства в Українській Народній Республіці», «Про Державну Народню Раду Української Народньої Республіки», схвалені Радою Народних Міністрів (РНМ) УНР та затверджені Головою Директорії 12 листопада 1920 р., та закон «Про Раду Республіки», затвердженого Головою Директорії УНР 9 січня 1921 р. Державні інституції УНР діяли у Тарнові, Варшаві, Ченстохові (Польща), Парижі (Франція), ТА Празі (Чехословаччина).

До складу ДЦ УНР входили Уряд, Директорія в особі її Голови та Головного Отамана, армія УНР, державні установи. У структурі ДЦ УНР виділимо органи: законодавчий – Рада Республіки (1921 р., голова – Іван Фещенко-Чопівський), виконавчі – Президент (у 1921-1944 рр. – Головний Отаман) та Рада Народних Міністрів (1921-1940). До 25 травня 1926 р. Головою Директорії УНР був Симон Петлюра, 1926-1939 рр. – Андрій Лівіцький, 1939-1940 рр. – В'ячеслав Прокопович. Керівниками РНМ УНР були А. Лівіцький (1920-1921, 1922-1926), П. Пилипчук (1921-1922), В. Прокопович (1926-1939).

Передпарламентом УНР фактично була таємна організація – Братство української державності (БУД), яка налічувала близько 100 членів, мала осередки в Польщі, Румунії, Чехословаччині та Франції. Раз на 2-3 роки відбулися з'їзди громад (осередків), на яких члени Уряду УНР звітували про свою роботу та визначалися напрямки його роботи. Керівником БУД в Україні був академік Сергій Єфремов, еміграції – уродженець Сумщини Борис Іваницький. Членом БУД був також уродженець Сум, шевченкознавець, професор кількох університетів Павло Зайцев. Друкованими органами ДЦ УНР й Уряду

УНР були «Трибуна України» (Варшава, гол. редактор О. Саліковський) та «Гризуб» (Париж, гол. редактор В. Прокопович).

У міжвоєнний період зусилля ДЦ УНР були спрямовані на визнання його у світі, отримання з боку провідних країн матеріальної і військової допомоги у справі звільнення України від більшовицького режиму.

Представники ДЦ УНР співпрацювали з Лігою Націй, Верховним комісаром у справах біженців, Міжнародним бюро праці та іншими міжнародними організаціями щодо захисту інтересів українських емігрантів, зокрема у справах позначення у так званих «нансенівських паспортах» української національності, визначення правового статусу емігрантів, переселення їх до Америки, допомоги біженцям з України та голодуючим під час Голодомору 1932-1933 рр. в УСРР, проти депортацій і репресій, розкуркулення і примусової колективізації селянських господарств в радянській Україні, теорії органічної єдності українців і росіян. У повоєнні роки діяльність ДЦ УНР зосередилася на координації дій всіх національних сил за кордоном, інформуванні діаспори про політичні, економічні, соціальні процеси в Україні, участі в гельсінкському русі.

Для реалізації своїх зовнішньополітичних планів ДЦ УНР створив Українське товариство прихильників Ліги Націй (голови – Сергій Шелухін, Володимир Кедровський) і його філії в окремих країнах та Українську головну еміграційну раду в Парижі (голова – Олександр Шульгин). Центр спирався у своїй діяльності на Українську радикально-демократичну партію (керівники в еміграції – Павло Чижевський, К. Мацієвич та інші), Український центральний комітет у Варшаві (голова – Микола Ковальський), Громадсько-допомоговий комітет в Бухаресті (голова – К. Мацієвич), Український республікансько-демократичний клуб у Празі (керівники – Олександр Лотоцький, К. Мацієвич, Максим Славінський), Українське об'єднання в Празі (керівник – Андрій Яковлів). У Варшаві діяв Український науковий інститут (директор – О. Лотоцький), Парижі – Українська бібліотека імені Симона Петлюри (директор – Іван Рудичів), Празі – Музей визвольної боротьби України (керівники – Дмитро Антонович, Іван Горбачевський, Степан Смаль-Стоцький).

Керівник: Власенко В. М., доцент